

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-8ó és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városháza, földszint 8. szám.
Ide kerülök a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
Irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

11.683/20/b—1914. Eln. sz.

MAGYAR KIRÁLYI HONVÉDELMI MINISZTER.

Debreczen thj. város közönségének

DEBRECZEN.

Budapest, 1914. évi július hó 24-én.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912. LXVIII. t.-cz. 4. §-a alapján teljesített személyes szolgáltatásokért az idézett törvény 7. §-a alapján megállapított térítéseket (díjazásokat), valamint a törvény 10., 11., 14., 21. és 22. §§-aiban említett dologi szolgáltatásokért megállapított térítési tételeket az idecsatolt kimutatásokba foglalva oly felhívással közlöm a törvényhatósággal, hogy a kellő számban idecsatolt kimutatás példányokat a járásoknak (városoknak), nagyközségeknek és körjegyzőségeknek azonnal adja ki és az azonnali közhírré tétel iránt haldéktalanul intézkedik.

Mindazon hadiszolgáltatások igénylése alkalmával, melyekre nézve a törvény bizottsági eljárást ír elő és amelyekre nézve eddigi rendelkezésemmel a bizottságikénti megalakításáról gondoskodás még nem történt, a bizottságot a következőképen kell összeállítani:

A bizottság tagjai:

a) annak az elsőfoku közigazgatási hatóságnak egy tisztviselője, amely hatósághoz az átadási hely tartozik, mint elnök,

b) egy katonai képviselő,

c) a pénzügyi hatóság egy képviselője.

A bizottsági eljárásba szükség esetén, vagy a bizottsági tagok bármelyikének kívánságára, egy szakértő vonandó be.

Ha a bizottsági tagok nincsenek egy véleményen, becslésük átlaga veendő értékül, illetve állapítandó meg térítésül.

A miniszter helyett:

Karácsony,
államtitkár.

IFJ. BARTHA ISTVÁN
DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35.

KÖVEZŐ-MESTER ÉS
UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

Elvállal kocsitűtak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálok. — Telefon 785. szám.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. törvénycikk alapján igénybevett személyes szolgáltatásokért (7. §.), járműekért és állatokért (10. §.), gépjárműekért (11. §.), a bevont galambokért (14. §.) és az állatok elhelyezéseért (21. §.) a következő térítéseket állapítom meg.
A személyes szolgáltatásokért a következő térítések fizetettek:

A szolgáltatás minősége	N A P I		Megjegyzés
	díjazás K	e l l á t á s	
Orvos	a IX. rangosztály legalsó fokozatába tartozó havidíjasok pénzilletményei szerint	Egészségügyi intézetekben vagy a fegyveres erő kíséretében teljesített szolgáltatásnál ez ellátás természetéből el nem térésből, vagy ha ez nem volna lehetséges, ennek pénzértékéből áll.	A díjazás kifizetésére, valamint esetleges, a szolgáltatással kapcsolatos utiköltségekre a katonai illeték-szabályzat határozványai irányadók.
Okleveles technikus (mérnök)			
Állatorvos			
Betegápoló	8		
Betegápoló segéd	5		
Chauffeur (mechanikus gépész)	5		
Kalauz a szállítási eszközöknél	5		
Kovács a szállítási eszközöknél	5		
Fuvaros vagy máhás állatvezető	3		
Csoportvezető a vágómarha-szállítmányoknál	5		
Vágómarhahajtsár	3		
Napszámos, lövezető	3		

A fogatos járműekért és állatokért a következő térítések fizetettek:

egy kétfogatu lófogatért	6 K	két felszerszámozott hámosjóért	4 K
„ egyfogatu „	4 K	egy máhás állatért	2 K
kétfogatu ökörfogatért	5 K	egy hátselőért	3 K

A gépjárműekért a következő napi térítések fizetettek:

egy motoroskerékért mellékkocsi nélkül	4 K	egy teherszállító automobilért és pedig 1500 kg.-ig terjedő raksullal	25 K
egy motoroskerékért mellékkocsival	5 K	1500 kg.-tól 3000 kg.-ig terjedő raksullal	30 K
egy kétülékes (beleértve a vezető ülését) személyszállító automobilért	15 K	3000 kg.-nyi raksúlyon felül	35 K
egy több üléses személyszállító automobilért	20 K	szántó- v. utimozdonyért, v. más vontatógépért	40 K
egy autóbuszért	30 K	egy kétkerékű pótkocsiért	5 K
		egy négykerékű pótkocsiért	10 K

Az átvevő galambok darabjáért kárpótlásul — amennyiben nem tilalom ellenére tartott galambokról van szó — 3 korona térítés fizetetik.

Egy marhának istállóban, pajtában, szinben vagy felföldel alatt való elhelyezéseért, beállítási díj fejében naponként két fillér, egy juhnak, vagy más, leszurásra való állatnak elhelyezéseért pedig 1 fillér fizetetik.

M. kir. honvédelmi miniszter.

11,860 számhoz.

eln. 8/1914.

Kimutatás**az élelmiszkek váltásairól és térítési tételeiről 1914. évre.****a) A hadi élelemadag váltása**

és pedig :	Egyenkint		Összesen	
	kor.	fill.	kor.	fill.
egy teljes hadi élelemadag váltása	—	—	1	83
Ebből esik :				
az étkezési adagra	1	52	—	—
a kenyérré	—	27	—	—
a dohányra	—	04	—	—
Az étkezési adag áll :				
2 adag kávéból	—	32	—	—
1 adag marhabusból	—	60	—	—
1 adag főzelekből elkészítési szükségletekkel együtt	—	16	—	—
1 adag italból	—	44	—	—
Egyes étkezésekért térítendő :				
egy reggeliért	—	—	—	25
egy ebédért	teljes husadaggal	—	1	15
	fél husadaggal	—	—	85
egy vacsoráért	fél husadaggal	—	—	69
	hus nélkül	—	—	39

b) A várélelemadag váltása

és pedig :	Egyenkint		Összesen	
	kor.	fill.	kor.	fill.
kenyérért	—	—	—	27
rantott lévesért	—	03	—	—
marhabusért	—	45	—	—
egy adag főzelékért az elkészítési szükségletekkel együtt	—	20	—	—
italért	—	26	—	—
tebát az étkezési adagért	—	—	—	94
dohányért	—	—	—	04

c) A betegek és sebesültek részére kivételesen nem természetben kiszolgáltatók étkezések váltásdíjai

és pedig	Egyenkint		Összesen	
	kor.	fill.	kor.	fill.
a reggeliért	—	25	1	98
az ebédért	1	32		
a vacsoráért	—	41		

beleértve 1/3 adag kenyeret

d) **Térítési tételek** közvetlenül a csapatoknak vagy valamely élelmező intézetnek szállított élelmiszerek után, beleértve az élő vágómarhákat és leszurásra való állatokat.

Élelmi tárgyak		Térítés						
		a	a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban		a magyar szent korona országában		Boszniában	
			kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.
Kenyérgabona és szemes takarmány	buza	29	—	28	50	30	—	
	rozs	21	50	21	—	22	55	
	kétszeres	24	90	24	50	23	—	
	árpa	20	—	19	10	19	50	
	zab	20	—	19	50	20	—	
	tengeri	22	—	21	—	20	30	
	bükköny	27	—	26	60	24	50	
Liszt	buza kenyérliszt	39	—	38	50	40	—	
	rozs kenyérliszt	35	—	37	40	38	20	
	buza kétszersült liszt	42	50	40	50	42	—	
	buza főző liszt	43	—	42	10	41	10	
	tengeri főző liszt	34	—	33	70	31	50	
	liszt hüvelyesekből	35	—	—	—	24	—	
Kész kenyér (helyszokásos)	buza kenyér	—	50	—	40	—	42	
	rozs kenyér	—	40	—	37	—	38	
	vegyes kenyér	—	44	—	39	—	40	
Szárú főzelék	rizs	—	70	—	70	—	65	
	árpakása	—	60	—	62	—	60	
	dara	—	60	—	52	—	60	
	bab	—	55	—	50	—	40	
	lencse	—	75	—	70	—	65	
	borsó	—	70	—	75	—	70	
	hámozott borsó	—	80	—	75	—	90	
	köleskása	—	52	—	50	—	40	
	pohánka (tatárka, haricska)	—	50	—	52	—	70	
	tarhonya	1	35	1	08	1	10	
	egyéb szárított tészta	1	15	1	50	1	30	
	makaróni	1	20	1	20	—	95	
	Friss főzelék	burgonya	—	13	—	13	—	11
egyéb friss főzelék (káposzta, kelmeműek, répa stb.)		—	40	—	28	—	35	
savanyu káposzta és savanyu répa		—	31	—	33	—	35	

Élelmi tárgyak		T é r i t é s							
		a	a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban		a magyar szent korona országáiban		Boszióiban		
			kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	
Élvezeti cikkek és fűszerek	kávé	kg.	4	50	4	50	4	20	
	tea		12	50	12	50	12	—	
	kakao		7	50	7	50	7	20	
	czukor		1	15	1	20	1	30	
	só		—	26	—	28	—	30	
	bors		3	—	3	—	3	—	
	paprika		4	50	4	10	3	50	
	köménymag		1	50	1	80	2	—	
	száritott leveszöldség		3	—	3	40	3	—	
	hagyma		—	24	—	24	—	50	
	foghagyma		—	65	—	71	—	50	
Italok, eczet és olaj	bor	l	1	40	1	30	1	20	
	sör		—	50	—	70	—	80	
	pálinka		1	90	1	80	1	80	
	rum		3	60	3	80	3	60	
	konyak		8	—	7	50	7	—	
	eczet		—	30	—	23	—	40	
	ételolajak		2	90	2	90	1	30	
	Hus, zsiradékok és sajtok		élő vágómarha (tenyész és tejelő állatok kivételével), ökrök, tehének stb.	elősnily q	108	—	99	—	108
leszurásra való élőállatok		juhok	110		—	84	—	90	—
		sertések	160		—	142	—	150	—
		kecskék	105		—	100	—	100	—
		borju	180		—	150	—	160	—
friss hús-kivágott állapotban		marhahús	q	200	50	200	50	190	—
		juhhus		180	—	160	—	150	—
		sertéshús		250	—	220	—	260	—
		kecskehús		150	—	160	—	150	—
		borjuhús		275	—	275	—	250	—
füstölthús		265	—	265	—	270	—		
szalámi		550	—	530	—	750	—		
egyéb tartós kolbászok		340	—	320	—	350	—		
szalonna		250	—	230	—	310	—		

Élelmi tárgyak		T é r i t é s							
		á	a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban		a magyar szent korona országáiban		Boszniaiban		
			kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	
Hús- zsiradék és sajtok	disznósír	q	260	—	240	—	290	—	
	vaj	kg.	4	10	4	40	5	—	
	sajt		2	50	3	—	3	20	
Takarmányzúzottak	széna	q	12	—	9	90	10	—	
	zabdara		25	—	32	—	20	—	
	árpadara		24	50	40	—	21	—	
	tengeri dara		27	70	30	—	20	—	
	korpa		15	—	17	—	18	—	
	szalma		6	30	5	50	6	50	
Tűzelő-, világító- és üzemanyagok	kemény- puha-	tüzfifa	m ³	12	50	14	20	10	50
	—			—	9	90	7	75	
	kőszén	q	4	—	4	50	2	25	
	faszén		14	—	13	60	12	90	
	pirszén (kokszt)		5	—	6	80	13	50	
	kőolaj		—	40	—	55	—	45	
	világító olaj		1	20	1	45	1	50	
Üzemanyagok motoros járművek számára	benzin	kg.	1	—	1	20	1	20	
	szesz		—	80	1	—	—	95	
	motorolaj		—	95	1	50	1	50	
	sűrített zsiradék		1	20	1	60	1	40	
	gépolaj		—	70	—	70	1	40	
	karbid		—	60	—	80	—	90	

Debreczen város és a mozgósítás.

Debreczen város tanácsa hétfőn tartott ülésén állapította meg azokat az intézkedéseket, amelyek a *mozgósítás folytán* szükségessé váltak. Ezeket az intézkedéseket Kovács József polgármester előterjesztése alapján 16,618—1914. sz. határozatában a következőkben foglalta össze:

Debreczen sz. kir. város Tanácsa a mozgósítás folytán a következő intézkedéseket teszi, illetőleg az alábbiakat rendeli el:

1. Elrendeli, hogy a városházán, mint központon a kivételes állapotok miatt éjjeli ügyelet

lartassék. Az éjjeli ügyelet tart este 6 órától másnap reggel 8 óráig egyhuzamban. Az ügyelet (inspekció) helyiségéül a *polgármesteri titkári hivatal* és a mellette levő ugynevezett *könyvtárszoba helyiségét* jelöli meg. Az ügyelet telefonszáma 25.

Ezen ügyelet tartását azért rendeli el, hogy a városházán mindig tartózkodjék egy olyan tisztviselő, aki az alább megállapított hivatalos órák után is mozgósítási és katonai ügyekben felbúgósítással szolgáljon s aki ezen ügyekben éjjel érkező hivatalos megkeresések, felsőbb hatósági rendeletek, táviratok, telefon-üzenetek át- és

felvételére állandóan rendelkezésre álljon s esetleg a polgármestert értesitse. Az inspekció tartásával a tanácsnoki és jegyzői kar (fogalmazási szak) alább megnevezett tagjait bizza meg, akik mellé egy-egy hajdu osztandó be.

2. Felhívja a rendőrfőkapitányt, utasítsa a rendőrségi központi ügyeletet, hogy a város-házán éjszakai ügyeletet tartó tisztviselő rendelkezéseit haladéktalanul és a legpontosabban teljesítsék.

A város-házi központi ügyelet tartására a következőket rendeli ki:

Julius hó 27-én (hétfőn) éjjel dr. *Tatay Zoltán* tb. aljegyző.

Julius hó 28-án (kedden) éjjel *Szabó Elek* tb. tanácsnok.

Julius hó 29-én (szerdán) éjjel dr. *Vass Károly* tb. aljegyző.

Julius hó 30-án (csütörtökön) éjjel dr. *Vargha Elemér* tanácsnok.

Julius hó 31-én (pénteken) éjjel dr. *K. Tóth Mihály* tanácsnok.

Augusztus 1-én (szombaton) éjjel dr. *Tóth Emil* tanácsnok.

Augusztus hó 2-án (vasárnap) éjjel *Kondor Kálmán* főszámvevő.

Augusztus hó 3-án (hétfőn) éjjel dr. *Hegedűs István* tb. tanácsnok.

Augusztus hó 4-én (kedden) éjjel dr. *Vásáry István* tb. tanácsnok.

A folyó évi augusztus hó 5-től kezdődőleg, amennyiben időközben más intézkedés nem történik, a fenti sorrend ismétlődik.

Kimondja a városi Tanács, hogy tekintettel arra, miszerint a fenti sorrendben ügyeletet tartó tisztviselők a jelzett napokon egész éjszaka fenn vannak a szolgálatban állanak, az éjszakai ügyeleti szolgálatot követő napon az illető tisztviselő a hivatalos órák betartására nem kötelezhető.

Nappali időben reggeli 8 órától esteli 6 óráig, a katonai és illetőségi ügyosztály, illetve annak vezetője és az ügyosztályba beosztott alkalmazottak állanak a mozgósítási és egyéb katonai kérdésekben rendelkezésre. Elrendeli, hogy a hajduörnmester a folyó évi július hó 27-től kezdődőleg további intézkedésig minden éjjelre (este 6 órától reggel 8 óráig) a város-házi központi ügyeletet tartó tisztviselő mellé és annak rendelkezésére egy-egy hajdut osszon be, aki a szolgálat megkezdése előtt az ügyeletet tartó tisztviselőnél jelentkezni és annak rendelkezéseit betartani és pontosan teljesíteni tartozik. A város-házi központi inspekciós részére a városi Tanács egy éjjelre 4, azaz négy korona díjazást állapít meg.

A város-házi központi ügyeletet tartó tisztviselő köteles a hivatalos órák letelte után este

6 órától másnap reggel 8 óráig a város-házára: a polgármester, a városi Tanács, a katonai és illetőségi ügyosztály, illetve vezetője, vagy esetleg más városi hivatal címére érkező megkereséseket, leveleket, rendeleteket, táviratokat, vagy telefonüzeneteket átvenni s azokban, amennyiben halaszthatatlan sürgősséget igénylő, a szükséghez képest azonnal eljárni, intézkedni, illetőleg amennyiben saját hatásköre szerint intézkedni nem óhajt, vagy ha „bizalmas”, „saját kezébe” jelzésű megkeresések, felsőbb hatóságai rendeletek érkeznek, azokat a város polgármesteréhez, vagy a katonai ügyosztály vezetőjével megbízott tanácsnoknak azonnal eljuttatni köteles s szolgálata letelte után a szolgálati ideje alatt történt fontosabb mozzanatokról a város polgármesterének, szóban, esetleg írásban jelentést tenni köteles.

3. Minthogy az Egyháztéri régi gazdasági tanintézet, valamint a Szent-Anna-utcai leányiskola helyiségei, mozgósítás esetére ideiglenes kórházakul jelöltettek ki a katonai vezetés részéről: a városi Tanács utasítja a h. főmérnököt, hogy ezen iskolákban levő padokat és egyéb butorzatot hordassa ki, a termeket haladéktalanul üríttesse ki. A katonai és illetőségi ügyosztályt felhívja, hogy erről az illetékes katonai intézéstől értesítse s bocsássa a jelzett helyiségeket azok rendelkezésére. Ezen intézkedéséről tudomásulvétel végett a reform. és rom. kath. iskolaszéket értesíti.

4. Elrendeli, hogy a debreczeni Népiroda azon bemutatott hirdetménye, illetve felhívása, melyben a mozgósítás és az esetleges háború tartama alatt mezőgazdasági és az ipari munkásközvetítésre vállalkozik, a városi nyomdában hirdetmény alakjában fehér papíron 200 példányban kinyomattassék és a kész példányok a debreczeni Népiroda elnöksége rendelkezésére bocsáttassék. Az ipari és mezőgazdasági munkásközvetítő helyiségűl a mezőrendőrfőkapitány-ság Csapó-utcai hivatalos helyiségében a rendőrfőkapitány közbenjöttével kijelölendő helyiségeket bocsátja át.

5. A mozgósítás folytán előállott kivételes állapotok miatt ideiglenesen és a további intézkedésig a hivatalos órákat folyó évi július hó 28-ától (kedd) kezdődőleg délelőtt 8—12-ig, délután 3—6-ig állapítja meg és elrendeli, hogy a város összes hivatalaiban (ideértve a rendőrséget, az árvászeket, a mérnöki hivatalt stb.) ezen új hivatalos órák a tisztviselők és alkalmazottak, valamint a szolgazsemélyzet által a legpontosabban megtartassanak.

6. Miután a tűzoltóságnál használatban levő honvédkincstár tulajdonát képező lovak közül 4 bérlovat a mozgósítás folytán elvittek: a városi Tanács felhívja Medgyaszay Miklós tanács-

nokot, miszerint a tűzoltóság rendelkezésére álló lovak számát állapítsa meg, amennyiben a szolgálat és tűzbiztonság érdekében szükségesnek látná, gondoskodjék arról, hogy az elvitt 4 ló a tűzoltó-főparancsnok kijelölése alapján és nevezett közbenjöttével a város köztisztasági és fuvarozási vállalata lovaiból pótoltsassék.

7. Tudomásul veszi a városi tanács, hogy az adóügyi tanácsnok az összes végrehajtási eljárásokat felfüggesztette és miután Csóka Sámuel tb. főjegyző, tanácsnok, az adóügyszóltály főnöke, valamint helyettese, az adófőtiszt a mozgósítás folytán katonai szolgálatra behívotta, az adóügyszóltályt vezető tanácsnok helyettesítésével Szabó Elek tb. tanácsnok, I-ső aljegyzőt bizza meg.

8. Tudomásul veszi végül, hogy a házipénztárnok és házipénztári ellenőr katonai szolgálatra behívása folytán a város polgármestere akként intézkedett, hogy a házipénztárnoki teendőket délelőtt 8—12-ig Koszorus Kálmán gyámpénztárnok lássa el, aki délután 3—6-ig pedig mint gyámpénztárnok fog működni.

9. Főlhívja a tűzoltó főparancsnokot, miszerint jelentsen be, hogy a tűzoltóság szolgálatában hány hivatásos tűzoltó maradt, hogy ezek javadalmazása félhónaponként továbbra folyósíttassék.

Végül elrendeli a városi tanács, hogy ezen fent egytől kilenc pontok alatt tett intézkedése az érdekelt tudomására hozassék.

Miről fentnevezetteket, a város összes hivatalait és a Város című lapot értesíti.

Felhívás a lótulajdonosokhoz.

A lótulajdonosok értesítettnek, hogy miután a lovak osztályozása az 1873. évi XX. t.-c. alapján hajtatik végre, a mozgósítási hirdményben megjelölt napokon az abban megjelölt helyen reggel 5 órakor a folyó évben nyilvántartott lappal ellátott lovakon kívül az 1912. évben alkalmasnak osztályozott, valamint a folyó évben nyilvántartó lap nélkül alkalmasnak osztályozott lovak is elővezetendők.

Felhivatnak továbbá a lótulajdonosok, hogy fenti kötelezettségüknek pontosan tegyenek eleget, mivel ellenkező esetben a legszigorubbán fognak büntettetni.

*Debreczen sz. kir. város
katonai és ítélőszéki ügyosztálya.*

A város lótenyésztő gazdái, kik a lovató-bizottságok elé tartoznak alkalmasnak osztályozott és nyilvántartási lappal ellátott lovaikat vezetni, felhivatnak azon előnyre, melyben az esetben részesülnek, ha a naponként besoro-

zandó lómenyiséget önként felajánlják; mert ezáltal tíz százalékkal magasabb vételárat biztosítanak magoknak.

Minden nap reggelén a lovató bizottság elnöke kérdést fog intézni a tenyésztő közönséghez ez iránt.

Érdeklükben áll tehát a lótenyésztőknek, hogy tömörüljenek és ez irányban nyilatkoztak a lovató bizottság elnökének az avatás megkezdése előtt tegyék meg.

Megjegyeztetik, hogy becslés útján besorozott lovak ritkán érik el az árukat.

Az átlagos ár hátsaslóért 800 korona, jobb hátsaslóért 900 koronában van megállapítva.

A lovató-bizottság elnöksége.

A debreczeni egyetem ügye.

Irta: Zsigmond Sándor.

(Folyt. és vége.)

III.

A törvényjavaslat.

1911 november hó utolsó napjaiban készen van a december 1-én a törvényhozás asztalára tétetett le az új egyetemekre vonatkozó törvényjavaslat, mely végre megoldja a feszült várakozást. Dönt a hely felett. Az egyidejűleg megdöbbenést idéz fel sokak lelkében a törvényjavaslat azon szakasza, mely szerint Debreczenben csak a theologiai, jogi s bölcsészeti tanfolyamok kezdik meg a működést, míg az orvosi fakultások legfeljebb 1922 után.

A kedélyek megnyugtatóására azonban csakhamar enyhít a törvényjavaslat ama szakaszán a közoktatási bizottság, melyben dr. Láng Lajos báró és Bakonyi Samu országgyűlési képviselők közbenjöttével elfogadnak egy módosító javaslatot, mely szerint ha Debreczenben időközben (tehát 1922 előtt) az egyetemi oktatás céljának megfelelő közokrához állítatik fel: az orvosi kar is azonnal megkezdí működését.

Anélkül, hogy e történeti rövid összefoglalásban politikámi kívánánk, kifejezést kell adnunk a másik nagy aggodalomnak, mely a politikai helyzetből merült fel. Ez az aggodalom az volt: mikor lesz a javaslatból törvény! ? Hogyan, mi módon jut a törvényhozás abba a helyzetbe, hogy azt letárgyalja, törvényerőre emelje s a kormány a szentesítés után a kivitel munkájához foghasson?

Voltak optimisták, kik reménykedtek. De voltak pessimisták, kik szorongva gondoltak a javaslat sorsára. Nemcsak magáért a javaslatért, hanem a függőben levő dolgokért. A város vezetői a hely, az építések, az ezekkel kapcsolatos teendők mérve, terjedelme, a felajánlott készpénz

előteremtése, a napról-napra súlyosodó pénzügyi viszonyok; a főiskola vezetői az akadémia vagy főgimnázium kitépítése, az internátusok szervezése s kezelésé miatt voltak lekötött állapotban, annál inkább, mivel a kitépítendő, vagy újból létesítendő intézmények megvalósítása a régi terhek viselése egyidejűleg elviselhetlen terhet rótt a főiskola és egyházkerület pénztáaira.

De habár bizonytalan volt is a törvényjavaslat tárgyalásának sorsa, a kibontakozás előmunkálata mégis kezdetét vette.

Először is a közoktatási államtitkár, a mostani igazságügyi miniszter kereste meg a tanácsot, hogy haladéktalanul készítsessen a Nagyerdő azon részéről, hol az egyetem elhelyezendő lesz, tereprajzot, mely alkalmas legyen arra, hogy az egyetemi épületek, klinikák, előadási termek, botanikus kert, növényház stb. terveinek elkészítésével megbízott műszaki közeg, emelkedést és mélyedést meghagyandó és parkszerűen kezelendő fák elhelyezkedését figyelembe véve, az elhelyezési, beszállítási munkálatot elkészíthesse.

Ez a rendelet 1911 december hó folyamán végrehajtott. A tanács a telepfelvétel munkáját elvégeztette s 1912 február hó elején felterjesztette a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba.

Majd a tervező műszaki tanácsos: Korb Floris elkészítvén az egyetemi épületek elhelyezési rajzait, azokat a miniszter leküldte a tanácshoz.

Eszerint a Nagyerdő kijelölt részén helyeztetnek el:

1-ször. A terület fő tengelyében az egyetem fő épülete, a jog- és államtudomány, bölcsészet, nyelv és történettudományi karok céljaira szolgáló épület, középzsarnyában az Aulával, az internátust magában foglaló oldalszarnyakkal, mögötte a természettudományi és matematikai intézetekkel.

2-ször. Ezekből jobbra az orvosi kar klinikáinak csoportja, a bonctani intézet által kapcsolódva az előbbi épületszarnyhoz.

3-ször. Szomszédosan a klinikákhoz, ezekről 15 méterre, széles, kettős fasorral elválasztva azon terület, melyen a város a közkórházat építteti fel.

4-er. Az 1. és 2. pontban felsorolt intézetek háttérében a botanikus kert, közepén a növénytani intézettel.

5-ször. Az ugyancsak az 1. és 2. alatti intézetek által határolt jobb oldali terület a szükséges gazdasági épületek, u. m. a gazdasági hivatal, klinikai főző- és mosókonyha, kazánterem és viztorony. Ez utóbbiak az összes egyetemi épületek központja fűtésére, vízvezeték és esetleg villamvilágítással ellátására szolgálnak.

6-ször. A bal sarokban egy sporttelep, az egyetemi atletikai sport-céljaira.

7-szer. A főépület mindkét oldalán egy-egy nagyobb területrészt, melyeken tervbe vehető olyan villacsoport, mely az egyetemi tanároknak lakásul szolgálna.

Az egész terület 30 méteres széles uttal veendő körül, melyen a nyirbátori vasut vonala és a kör-villamos létesíthető.

Perem, az északi oldalon, mintegy a botanikus kert védelmére, 9000 négyzetölög terület, a város részére felhagyva, hogy ott villatelkeket alkothasson és hasznosíthasson.

E tervet megküldésével egyidejűleg felhívja a miniszter a városi tanácsot, hogy:

1-ször a vizellátásról, 2-szor a csatornázásról adjon megnyugtató felvilágosítást és 3-szor a városrendezési tervet szemponjtából — az egyetemi főépület tengelyébe vezetöleg — a Péterfia-utcai egyenes vonalban, egy utca nyitástól s ugyancsak az egyetemi főépület tengelyéből futó, mintegy átlót képező utca nyitására! tanácskozzék.

A városi tanács a leküldött műszaki terveket, a feltett kérdésekre adandó véleményes javaslatát végett kiadta a mérnöki hivatalnak.

Míg a mérnöki hivatal véleményes javaslatát elkészítette s a tanácshoz visszatértesztette volna, azalatt, az ismert politikai viszonyok közt az egyetemi törvényjavaslat az országgyűlés képviselőházában és a felsőházban letárgyalatott, elfogadtatott s ő felsége koronás királyunk által a folyó év július hó 7-én szentesítetett.

A szentesített törvénynek a folyó év július 26-án, amint ezt a ugyancsak és közoktatási miniszter ur a városi tanáccsal tudatta, az 1881. évi LXVI. t. c. értelmében életbe lépett.

A törvény életbe lépése folytán felhívja a miniszter a városi tanácsot, hogy a szentesítést nyert 1912. évi 36-ik t. c. 3. §. második bekezdésének rendelkezéséhez képest az 5 millió kor. felajánlott készpénz hozzájárulását az állampénztárba szállítsa be; a felajánlott ingatlanok (Nagyerdő, Bábaképezde, Egyháztéri telkek tulajdonjogának az államkincstár nevére átiratásáról gon doskodjék.

A városi tanács úgy az elhelyezésre vonatkozó műszaki tervek beküldése alkalmából feltett kérdésekre, mint a legutóbbi rendeletben foglalt felhívásra a következőkben felelt:

A debreczeni tudományegyetemnek a Nagyerdő kijelölt területén elhelyezésére vonatkozó tervek beküldése alkalmából, a 41,777—1912. számu leiraton úgy az elhelyezés, mint az azzal összefüggésben álló vízszolgáltatás, csatornázás kérdését illetöleg, beható tárgyalás után tisztelettel jelentjük, hogy:

1-ször. Vízvezetékünk előreláthatólag még ebben az évben üzembe lesz helyezhető. E szerint olyan időben, midőn az egyetemi építkezések

még nem kezdődtek meg s így lesz mód és alkalom meggyőződni arról, hogy vízvezetékünk milyen szolgáltatási képességgel bír.

Ennélfogva nem forog fenn annak szüksége, hogy az egyetem vízzel való ellátása végett már most külön telepről gondoskodjunk. A városi vízmű főcsöve közvetlen az egyetem területe mellett fektettetik le. Az ezer köbméter tartalmu viztorony a nagyerdei sétány másik oldalán, de az egyetem telkétől alig pár száz méternyire épül. Ez a helyzet olyan, hogy az egyetemnek vízzel ellátása teljesen megnyugtató.

2-szor. Az egyetem területét, mint arról meggyőződünk, a város csatornahálózatába foglalni nem lehet. Külön gyűjtőről gondoskodunk tehát, melynek terve munkába van véve s remélhetőleg 30 napon belül tárgyalás alá kerül.

3-szor. Az elhelyezésre vonatkozó műszaki tervet kiadtuk a város építészeti bizottságának. Míg az le nem tárgyalja, a kérdésben levő felvezető utakra nézve nem nyilatkozhatunk.

4-szer. Amennyiben az egyetem telkén a Debreczen—nyirbátori helyierdekű-vasut bevezető smpárja keresztül fut, ennek innen kihelyezése iránt, a részvénytársaság igazgatójával a tárgyalást azonnal megkezdjük.

Ami közelebről Nagyméltóságodnak örömmel tudomásul vett leiratát illeti, hogy az új tudomány egyetemre vonatkozó 1912. évi XXXVI-ik t. c. szentesítést nyert s 1912 július 26-ik napján életbe lépett, egész tisztelettel a következőkben válaszolunk:

1-ször. Bár törvényhatósági biz. közgyűlésünk az 5 millió korona készpénz segélyt az egyetemi épületek építési költségére ajánlván fel, abban a meggyőződésben voltunk, hogy ezt az összeget városunk az építés megkezdésekor s a munka előrehaladásához képest folyósítja, mindazáltal tekintettel a törvény 3-ik szakaszának rendelkezésére, sietünk az összeget az állam pénztárába beszoigáltatni.

Miután azonban ez összeg fedezete a város által felveendő nagykölcson terhére utaltatott, erre vonatkozó bizottsági határozatunk pedig most van felterjesztve kormányhatósági megerősítés alá: míg ez meg nem történik, addig ez összeg befizetését függöben kell tartanunk.

2-szor. 1911 július 9-ik napján tartott közgyűlésünk 174/911. bkgy. számu határozatában kifejezést adtunk azon nézetünknek, hogy az egyetemi aula és a központi hivatalok elhelyezése mind az állam, mind a városra nézve kedvezöbben oldható meg, — a Péterfia-, Nyomató-utca közötti telkek melözésével. — Megküldetvén hozánk az egyetemi épületek elhelyezésére vonatkozó műszaki tervezet, megnyugvással fogadtuk, hogy az egyetemi aula és központi hivatalok épülete is a nagyerdön épül.

Ennélfogva első sorban méltóztassék afelett dönten, hogy hol lesz tehát elhelyezve a kérdéses központi épület s mi csak azután tehetünk lépéseket a további teendök iránt.

3-szor. A nagyerdei területre s általában az egyetem ügyével kapcsolatos ingatlanoknak az állam tulajdonába átiratása tárgyában azonnal megteszük a kellö intézkedést, mihelyest az 1886. évi XXII. t. c. 110. szakaszában elrendelt névszerinti szavazás, mely most van folyamatban, — megtörtént s vonatkozó határozatunk tetsöbbsz jóváhagyást nyert.

Ez a szavazás is megtörtént. — Egyetlen szavazat kivételével, — a törvényhatóság összes jelenlevö tagjai készséggel járultak ahöz névszerinti szavazással, hogy a nagyerdön az egyetem és klinika építésére felajánlott 117 holdnyi erdő területet, a kész baba képezdét és telkét, örök használati joggal telekkönyvileg átadják az államkincstárnak azzal a telekkönyvi feljegyzéssel vagy megszorítással, hogy ha mégis valamikor azon telken megszönnék a tanítás, a telek a rajta levö összes építményekkel minden viszontszolgáltatás nélkül vissza száll a városra.

Törvényhatóságunknak ez a határozata is megerősítést nyervén, gondoskodni kellett a felajánlott 5 millió korona egyetemi és a 3 millió klinikai építési költség előteremtése iránt.

Az előbbire nézve az volt a vallás- és közoktatásügyi kormány álláspontja, hogy a város az 5 milliót, mint alapítványt fizesse be az állampénztárba. Ha nem tudja a tökézt megfizetni: fizesse a törvény életbe léptétöl számlátva annak 4%-os kamatát. A klinika építéséhez pedig fogjon hozzá a város minél előbb, hogy az orvosi egyetem, legkésöbbsz 1917-ben megkezdhesse működését.

Hozasz iratváltás után — valás- és közoktatási miniszter ur a tökére nézve elállott előbbi követelésétöl és elfogadta a törvényhatóságnak azt az ajánlatát, miszerint 1914 május 1-töl járólag utólagosan, féléves részletekben fizeti a város az 5 millió korona 4% kamatát 1916 december 31-ig. Ekkor befizeti az öt millió korona tökétt. A klinika építésére nézve elfogadta azt, hogy az arra felajánlott 3 millió korona költség-vel az építést átveszi. Ezt kellett felajánlani a városnak már azért is, hogy a város részéről vállalt és az állam részéről kiegészítendő — azaz 420 ágy helyett 640 ágyra tervezett klinika, a szükséges és kellö tantermekkel egyöntetien legyen felépítve és berendezve.

A megállapodásokból kifolyólag megalkotottat az egyetemi építészeti bizottság, melynek tagjaivá kinevezettek a kormány részéről dr. Tóth Lajos min. tanácsos elnöklete alatt: dr. Mandelö Gyula jogakad. tanár, Kertész K. műépítész, Jakabffy Zoltán fömérnök, dr. Kállay Tibor, Jendrassik Alfréd. — vagy helyetteseikül:

dr. Papanek Ernő, Jóó István kir. mérnök és végre a bizottság jegyzőjeül: Mészáros Károly min. titkár. A város részéről a bizottság tagjai lettek: Domahidy Elemér főispán, Kovács József polgármester, dr. Magoss György t. főügyész, dr. Tóth Emil tanácsnok, dr. Kenézy Gyula törv.-hat. biz. tag; a főmérnök vagy helyettese; a tisztántuli egyházkerület részéről: dr. Baltázár Dezső püspök, gróf Degenfeld József főgondnok; a debreczeni ref. egyház részéről: Dicsőfi József a presbitérium lelkesi elnöke. Építési ellenőrző: Keleti Gerő műszaki tanácsos.

Ennek a bizottságnak munkája folytán a klinika építése megkezdődött.

Az egyetemi telkek átengedélyezésére vonatkozó közigazgatási határozat jóváhagyása után, a közoktatási kormány — az ingatlanok átadhatása végett — a szerződés megkötését elrendelte. A szerződés elkészült.

Magában foglalja mind azokat az irományokat, melyekkel Debreczen szab. kir. város közönsége telkekben, építményekben, készpénzben, az egyetem létesítéséhez járul. — mind pedig azokat a kötelezettségeket, melyeket az állam magára vállal, hogy t. i. megépíti a debreczeni tudomány egyetemet és abban fenntartja:

- a) a református hittudományi;
- b) a jog- és államtudományi;
- c) a bölcsészeti — nyelv-történelem, — természettudományi és matematikai;
- d) az orvosi teljes négy karu egyetemet.

Viseli abban az összes személyi- és dologi kiadásokat, az ingatlanok közterheit és a bekebelezéssel járó kiadásokat.

De mert ez a szerződés nem fedi egészen a közgyűlési határozatokat, — alá nem iratott. — A kir. jogügyek képviselőjében megjelent Dr. Bachó Elek előtt — a város képviselőjében Kovács József polgármester és, dr. Magoss György t. főügyész urak, jegyzőkönyvet vettek föl, és kifogásolták, hogy:

1. Kimaradt a szerződés első pontjából az a kikötés, miszerint ha az egyetem céljaira átengedett telkek és épületek megszűnnek a debreczeni egyetem céljaira szolgálni: a telkek az akkor rajtok levő összes építményekkel és ezek tartozékaival, minden ellenszolgáltatás nélkül vissza szállnak a város tulajdonába.

Ez a kikötés pedig jogos, a város közönsége nem csak pusztá telket ad, — ad öt milliót az egyetemre, három milliót a klinikára, a bábaképzédt pedig egészen a maga pénzén építteti meg.

Ennek a kikötésnek a jogosultságát maga a miniszter is elismerte 157.929—1913. IV. sz. leiratában, midőn azt mondja: „ebbe a szerződésbe csak azon korlátozás veendő be, hogy a különböző vagyon elemek *addig marad-*

nak a kincstár tulajdonában, amíg azok a debreczeni tud. egyetem és a volt kapcsolatos intézmények céljaira szolgálnak.“

2. Kifogást emeltek az ellen a kifejezés ellen, hogy a csatornát, víz- és gázvezetéket az egyetem telkére bevezeteli. Mert a kötelezettség csak a telekig szól. Bevezetése, szétosztása az államkincstár terhe.

3. De törőletlen kérték ezeket a bizonytalan kifejezéseket is: „minden valószínűség szerint a rendelkezésre álló anyagi eszközökhöz mérten“ fogna az építekem haladni. Mert ezek a kifejezések az egyetem orvosi karának megnyitását hosszú időre odázhatnák el.

Ezt a jegyzőkönyvet a kir. jogügyek képviselője magával vitte, hogy vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz terjessze a kérelem és kifogás méltányos figyelembe vétele végett.

A szerződés kérdése tehát még függőben van.

Az építési munkája azonban már kezdetét vette s remélhetjük, hogy nagyobb fennakadás nélkül menni fog az, míg a nagy munka véglegesen befejezve nem lesz.

Nagy elismeréssel kell tudomásul vennie városunk köztönségének, hogy tudomány egyetemünk, a hittudományi, jogi- és bölcsészeti karokkal, az őz kollégium falká közt az 1914-ik év szeptember első napjaiban megnyílik.

Ezt a nagy elismerést ki kell, hogy váltsa lelkünkben a tisztántuli egyházkerület nagy áldozatkészsége, amely szerint magára vállalta, hogy az 1914—15., 1915—16. és 1916—17. években, a hittudományi karon lekötött 70 ezer korona járulékon kívül évenként hatvan-hatvan ezer koronát fizet az átmeneti időszak költségeire az államnak, és gondoskodik előadó termekről, ezek felszereléséről, tisztántartásáról, fűtéséről, világításáról, a város közönségének minden megterhelése nélkül.

Valóra válik tehát, miért e város közönsége hosszú időn át és nagy áldozatok árán is — törekedett: — Debreczen egyetemi város lesz.

Vajha legyen ez ennek a városnak népere nézve az értelmi erő kifejtés mellett erkölcsi és anyagi haladásának új és erős kuttforrása.

Az összeíró küldöttségek által szerkesztett névjegyzék tervezetek adatai.

I. Választó kerület.

Körzet.	Régi jogu választó.	Új választó.	Összesen.
Mezőség	1072	202	1274
Csapó-u.	1069	637	1706
Péterfia-u.	468	1298	1766
Összesen	3439	1307	4746

II. Választó kerület.

Hatvan-u.	921	436	1357
Piac-u.	1735	893	2628
Összesen	2656	1329	3985

III. Választó kerület.

Varga-u.	1711	509	2220
Kossuth-u.	1160	786	1946
Összesen	2871	1295	4166

I. kerület	3439	1307	4746
II. kerület	2656	1329	3985
III. kerület	2871	1295	4166
Összesen	8966	3931	12897

A választók száma:

Kerület,	1913	1914	1915
I. kerület	2349	2550	4746
II. kerület	3020	3346	3985
III. kerület	3101	3277	4166
Összesen	8470	9133	12897

Az összeíró küldöttségek által most szerkesztett névjegyzék tervezetét a központi választmány vizsgálja át s azokon még lényeges változtatásokat tehet. A vizsgálat eredményéhez képest a központi választmány az ideiglenes névjegyzékeket szeptember hó 10-ikéig köteles összeállítani s a felszólalások és észrevételek megtétele végett szeptember 10-től október hó 10-ig fogja közszemlére kitenni.

Körrendelet.

102,984/III/a. — 1914.

A választirat alapjául szolgáló megkeresés, jelentés sz. 7096—913.

Tárgy: Szabadságot kérő tisztviselők orvosi vizsgálata.

A sz. kir. város Polgármesterének

Debrecen.

A szabadságot kérő tisztviselők vizsgálata tárgyában 7096—1913. sz. alatt kelt előterjesztésre értesitem a polgármester urat, hogy a városi t. főorvosi bizonyítványok díjtalan kiállítása tárgyában 4793—1913. sz. alatt tett előterjesztésre, a polgármester urhoz 57,612—1913. B. M. sz. alatt intézett rendelettel már intézkedtem.

Ami a polgármester urnak a szóban levő orvosi bizonyítványok bélyegmentes kiállítására tárgyában 7096—1913. sz. a. lett előterjesztését illeti, erre nézve az iratok visszaküldése

mellett a pénzügyminiszter urnak megkeresésére hozzáam intézett átirata alapján értesitem a polgármester urat, hogy a város tanácsának 1912. évi augusztus 12-én 8293—1912. sz. alatt hozott határozata, amely szerint a tisztí főorvos a városi tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzet, valamint a szolgaszemélyzet részére nyugdíjazás és szabadságolás iránti kérvényekhez szükséges orvosi bizonyítványokat bélyegmentesen tartozik kiállítani, a bélyeg és illetékszabályok rendelkezéseinek felel meg. Az illetéki díj 22. tételének m) pontja értelmében ugyanis csak azok az egészségi tekinteteből kiállított bizonyítványok bélyegmentesek, amelyeket hatóságok, vagy hivatalos használat végett kiállítanak be s ezek is csak addig bélyegmentesek, amíg azon ügyben használatnak, amely miatt benyújtandók voltak.

A fent elmondottakból tehát kétségtelen, hogy csak azok az orvosi bizonyítványok állíthatók ki bélyegtelenül, amelyeket valamely hatóság, vagy hivatal, hivatalos használatra követel be, amelyek emiatt hivatalos iratoknak tekintetnek.

Azok a bizonyítványok azonban, amelyek valamely hatósághoz intézett kérelem (nyugdíjazás, szabadságolás) támogatására a kérelmező felek által kérvényükhöz csatoltattak, hivatalos használat végett bekívánt bizonyítványoknak nem tekinthetők s ennélfogva az illetéki díj 21. tételének rendelkezése értelmében bélyegkötelesek.

Budapest, 1914 június hó 20-án.

A miniszter helyett:

Horváth Emil,
államtitkár.

Az Alföld állattenyésztésének fejlődéséről.

I. Szarvasmarhatenyésztés.

(Folytatás.)

Gazdáink belátták, hogy a fehérmarha a jelenlegi alakjában az istállózás drága takarmányát és költségét meg nem fizeti s a fehér marhának fáradságos és bizonytalan kimenetelű kitenyésztése helyett tömegesen kezdték a már kitenyésztett nyugatiakat behozni s e téren maga az állam járt elől jó példával, átadván az általa importált egyedeket a köztenyésztésnek. A dunántúli simmenthali kerületben leginkább simmenthali, Erdély hegyesvidékein a pinzgauai, északkeleten leginkább a borzderes tenyésztése rohamosan elterjedt. Az Alföld megmaradt a fehérmarha tenyészkerületének, de az Alföld közép- és nagybirtokain a takarmánytermelés térfoglalá-

sával karöltve egyre terjed a kevésbé igényes és ennek ellenére legáltalánosabb hasznóhajtó simmenthali tenyésztése.

Az Alföldre a magyar mezőgazdasági történelem nagy feladatai várának. E feladatok megoldása ott kezdődik, ahol a nemzeti vagyon egyrésze mint tőke az intenzívebb mezőgazdasági kulturműveletekben gyümölcsöző elhelyezést talál; de most és addig, ez a tökeszegény szép Alföld a munka szűz menyasszonya, ha igaz az, hogy a tőke anyja a föld és apja a munka.

Most ott tartunk, hogy az áldozat árán fentartott legelőnél, több hasznót ad a szemtermés, illetve a kettő együtt, de ha mezőgazdaságunk csak részben is emancipálja magát a szárazföldi éghajlat káros hatásai alól, ismét megnyílik az út az állattenyésztés előtt és akkor tejgazdaságaink nagyobb súlyt fognak helyezni a tej zsírtartalmának nagyságára, mint magára a tej mennyiségére; de ehez kövér legelő, sok és jó mesterséges takarmány kell. Akkor talán majd előkerül most még az Alföldön ismeretlen finomcsontu jersey, guernsey, angus, red-polled, holsteinfriesian, holderney, shorthorn, hereford s devon és talán a mennyiség oly arányában lesz elérjedve, mint ma a simmenthali vagy pinzgani.

A mezőgazdasági termelésre és tenyésztésre nemcsak a természet, vagyis a talaj és éghajlat bír parancsoló befolyással, hanem egy másik tényező is: a piac. A szántóföld nagyobb jövedelmezősége emelté a földjáradékot ép úgy, mint a részvény értékét az utána fizetett osztalék emelkedése. E törvényszerűség, mely szerint a részvény árát a jövedelmezősége állapítja meg, megvan a földnél is. Ha a buza és egyéb termények ára fokozatos emelkedést mutat évről-évre, egy a termőföld tőkeértéke is fokozatosan emelkedik. Már mostan azon kérdezt, hogy mely növény termeltessék, mely állat tenyésztessék, az dönti el, hogy az adott talaj és éghajlati viszonyok mellett, melyik tenyészhető nagyobb sikerrel, melyik jövedelmezőbbet. A közlegelők feltörésének oka az volt, hogy a piac többet adott a szántóföld mint a legelő produktumáért.

Amerika állattenyésztését, épen a gabonárák olcsósága fejlesztette oly bámulatos magas fokra. A gabona árak süllyedését pedig az export hanyatlása idézte elő. Az exporthanyatlást a szállítási drágasága, mely miatt a világpiacon versenyképességét az amerikai buza egyidőre megőrizni nem tudta. És ahogy a légsúlymérő a hőmérséklet ingadozását követi, úgy követi a fogyasztóközönség keresletét a piaci kínálat árfolyama s az árfolyamot a mezőgazdasági és ipari termelés. A közlegelők feltörése a világpiac intéseire történt és nemcsak azért hátrált s hátrál a legelő az eke előtt, mert az éghajlat az alföldet ezidőszertinti eredetiségében buzatermelésre praedestinálta, ha-

nem azért is, mert a szemtermelés napjainkban az extensív állattenyésztésnél relative nagyobb jövedelmet biztosít. A tisztán szemtermelést, mint a fejlődés láncszemét közéekelte a piac a külterjes állattenyésztés és a belterjes gazdasági üzem közé, hol az intenzív állattenyésztés kombinálva van egy a növénytermeléssel, mint az állati és növényi produktumok ipari feldolgozásával. A fejlődés két első fokozatán keresztül jutnak el gazdaságaink a harmadik fokozathoz. Mindhárom fokozat megvan most is; az első fokozatot képviselik a legelőgazdaságok, a harmadikat a modern uradalmak. A fokozatok között megvan az átmenet is, hol az egyoldalú szemtermelés a külterjes állattenyésztéssel, illetve belterjes állattenyésztéssel és mezőgazdasági iparral együttesen fordul elő.

Az a nagyjelentőségű átalakulás a fejlődés e harmas lépcsőjén, mely állandóan folyamatban van az Alföld mezőgazdasági üzemmenete egész vonalán, kivánatossá tenné a fejlődés helyes irányának megjelölése végett a mezőgazdasági kísérleti állomások felállítását, mely a földművelésügyi minisztérium jelenlegi berendezkedésében igen productív és hézagpótló intézmény volna. A növénytermelés és állattenyésztés technikájának tökéletesítésével, vetőmagvak és gépek kipróbálásával, talajmivelési és egyéb culturmethódusok szerinti kísérletezésekkel, a növény- és állatvilág ellenségei elleni védekezési módok megállapításával, vagyis minden a mezőgazdaság keretébe vágó hasznos kísérletezésekkel és azoknak eredménye szerinti elbírálásával új termelési ágak bevezetésével, a régiek tökéletesítésével mezőgazdaságunknak tartási költségeikkel arányban nem álló óriási nagy hasznára lennének és pedig nemcsak a gazdáknak, de közvetlen magának az államnak is a nemzeti vagyon gyarapításával és az adóforrások növelésével. A kísérleti állomások szervezete amerikai mintára volna berendezendő a helyi viszonyok által indokolt módosításokkal.

Hogy a kísérleti állomásoknak az állattenyésztés fejlesztésére gyakorolt óriási hatását igazoljam, egyszerűen utalok a washingtoni földművelésügyi hivatal legutóbbi évkönyv alakjában a „Year Book“-ban közölt statisztikai adatokra, mely szerint 1912. évben több mint 18 millió fejű tehén tejt hoztak forgalomba az Unió farmerrei, amiből 2-6 milliárd korona volt a bevéteik, beleszámítva tej, vaj, sajt és turó értékesítését, a lefőzött tejfel való borju- és sertés-hizlalás hasznát is. Tisztán vajtermelésre 11-5 millió tehén teje szolgált, s ebből tehenenként átlag 59 kgrm., tehát kerekszámban 700 millió kgrm. vaj készült, több mint egy milliárd korona értékben. Sajttermelés céljaira több mint egy millió tehén tejt használták föl, tehenenként átlag 135 kgrm. sajteredménnyel 120 millió korona

értékben. Hat millió tehén tejét nyersen használták, illetve értékesítették. Az évi tejszám tehenenként átlagosan 1500 liter volt, ami bizony nem sok; de még így is több mint 9 milliárd liter tej került közforgalomba, amely óriási mennyiségnek az értéke mintegy ezer millió korona, vagyis ennyit kaptak tejükért a farmerek. Az amerikai állattenyésztés, valamint a tejipar is gyors fejlődését a kísérleti állomásoknak köszönheti, és ha nem csalódom, ily irányú fejlődésre hazánkban nemcsak szüksége, de tere is van.

(Folyt. köv.)

HIRROVÁG.

Halálozás. Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának két érdemes munkás tagja hunyt el az elmúlt hetekben. Váczi János, a katolikus: egyház főgondnoka és Publig Ernő, a debreczeni önkéntes tűzoltó- és mentő-egyesület parancsnoka. Váczi János az alkotmányos idő kezdetétől volt tagja a törvényhatóságnak, melynek városfejlesztő munkájában tevékeny tagja volt. Áldott lelkű, meleg szívű ember, akit jó szívéért mindenki becsült és szeretett. Hosszu életet élt munkában és közbecsülésben.

Publig Ernőnek nagy érdemei vannak a debreczeni önkéntes tűzoltói intézmény és mentőegyesület létesítése körül. A törvényhatóságban is tevékeny részt vett, fáradhatlan buzgalommal dolgozva a város fejlesztése körül.

Mindkét törvényhatósági bizottsági tagot nagy részvét mellett temették el.

Legyen emlékeztetük áldott!

Kinevezés. Domahidy Elemér főispán dr. Miszti Mihály és dr. Roncsik Jenő díjtalan közigazgatási gyakornokot díjas közigazgatási gyakornokokká, dr. Gáll József végzett jogászt díjtalan közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

A városi ipariskola Értesítője 1913—14. évről. Közli Csurka István igazgató. A fenti címen vették az ipariskola 1913—14. évi Értesítőjét. Az intézetben 8 pendes és 33 óraadó tanár működött fáradhatlan szorgalommal és nagy eredménnyel. Az összes tanulók száma volt az év elején 1932 fiú és 238 leány, összesen 2170. Év végén maradt 1509 fiú és 163 leány, összesen 1672. Ezek 98 osztályba voltak sorolva. A jövő iskolai év szeptember 7-ikén kezdődik. A beiratások szeptember 8-tól 14-ig tartanak.

Versenyvárgyalási hirdetésény.

A debreczeni m. kir. gazdasági akadémia telepén építendő és a m. kir. vetőmagvizsgáló és vegyikísérleti állomások elhelyezésére szolgáló épület építési munkáinak, nevezetesen: I. föld, kőműves és elhelyező; II. műkö, III. ács, IV. tetőfedő, V. bádógos, VI. asztalos, VII. lakatos, VIII. mázóló, IX. üveges, X. vászonredőny, XI. szobafestő, XII. csatorna és vízvezeték, XIII. villanyos csengő munkának biztosítására nyilvános versenyvárgyalást hirdetek a következő feltételek mellett:

1. A versenyvárgyaláson részt vehetnek mindazon hazai vállalkozók és iparosok, akiknek iparuk önálló üzésére hatósági engedélyük van. Mindazon vállalkozók és iparosok, akik a m. kir. földmívelésügyi miniszterium gazdasági műszaki hivatala által még ismeretlenek, tartoznak iparuk önálló üzésére vonatkozó jogosultságukat, illetőleg képességüket az illetékes kereskedelmi és iparkamara utján igazolni.

2. Ajánlat úgy az össz munkára, mint az egyes munkanemekre, valamint egyes munkacsoportokra is tehető, azonban az össz munka, vagy a csoportmunka ajánlattevők túrni tartoznak, hogy ajánlataikból, azok végösszegének 50 százalékáig egyes munkanemek esetleg kivethetők s más ajánlattevőknek odaitélhetők legyenek.

3. Ajánlat és ajánlati költségvetések csakis az eredeti úrlapokon állíthatók ki.

4. Az építési munkának a megajánlott egy-ségáruk alapján kiszámított ajánlat végösszege az ajánlatban számokkal és betűkkel irandó ki.

5. Az ajánlathoz becsatolandó az ajánlati összeg 5 százalékának, mint bánatpénznek a m. kir. állampénztárnál vagy valamely m. kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló pénztári nyugta vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata. Késpénz értékpapírból álló biztosíték az ajánlathoz nem mellékelhető.

6. A lepecsételt, sértetlen borítékban elhelyezett és szabályszerűen bélyegelt ajánlatok legkésőbb 1914. évi augusztus hó 3-án délelőtt 11 órára a m. kir. gazdasági műszaki hivatalhoz (Budapest V., Zoltán-u. 6. IV. em.) nyújtandók be, hol azok ugyanaznap déli 12 órakor nyilvánosan felbontanak.

7. A fenti kikötésnek meg nem felelő vagy elkésve érkezett, valamint távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

8. A m. kir. földmívelésügyi miniszter fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhat, esetleg valamennyit mellőzheti.

9. Az építkezés az odaitélés, illetve a munka átadása után azonnal megkezdendő, de legkésőbb 1914. év augusztus 17-én megkezdendő és 1914.

**Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.**

évi október 10-ig, tető alá hozandó és legkésőbb 1915. évi május hó 15-re teljesen befejezendő.

10. A tervek, szerződési tervezet, általános és részletes feltételek a gazdasági műszaki hivatalban (Budapest, Zoltán-utca 6., IV. em.) és a debreczeni m. kir. államépítészeti hivatalban a hirdetés megjelenése napjától békőnapokon a hivatalos órák alatt betekinthetők és ugyan e hivatalokban vehetők át az ajánlati és költségvetési űrlapok is.

Budapest, 1914 július hó 22.

**M. kir. földmivelésügyi miniszterium
gazdasági műszaki hivatala.**

40,295—1914.

Hirdetés.

A Budapestre szóló levelezések címzése.

A székesfővárosban a milliányi lakosság, számos közhivatal és magánvállalat részére számtal hatalmas arányú levelezések tömegének kézbesítése harmincnél több postahivatal közt oszlik meg.

A levélkézbesítés e megoszlása rendkívül előnyös a közönségre, ha a levelezés teljes pontossággal van megcímelve, mert az ilyen küldeményt gyorsan is, pontosan is lehet kézbesíteni annak, akinek a feladó szánta. Viszont a hiányos, olvashatatlan, vagy téves címzésű levélküldemények sok esetben természetserűen késnek, mert a postaalkalmazottak emlékezetből nem tudhatják, hogy a számos budapesti kereskedő, iparos cég, egyesület stb., közhivatal és más közintézet, melyik postahivatal útján jut postaküldeményei birtokába, másrészt pedig azért, mivel az irányítóknak a postahivatalban és a robogó vonaton sincs idejük arra, hogy folyton a segédkönyvekben kutassanak, mert különben garmadaszámrá késnének a szabatosan és jól címzett küldemények is.

Aki nem címez pontosan, nemcsak a maga levelét teszi ki a veszélynek, hogy az célját téveszti, de akaratlanul másnak is kárát okozza.

Általános elvnek tekintjük, hogy mindenki abba a helyiségbe (üzletbe, lakásba, hivatalba) címezzé és címeztesse küldeményét, ahol annak kézbesítését kívánja, tehát a szokásos cím-adatakon kívül a közigazgatási kerület számának, az utcának (utnak, térnek), a házszámának, az emelet- és ajtószámának jól olvasható, pontos kiírása is szükséges.

Arra kérjük tehát a levelező közönséget, hogy különösen a Budapesten kézbesítendő postaküldeményeit a saját és a közérdekben a fentiek szerint teljes pontossággal címezzé és erre ismerőseit, üzfeftelleit is készítse. Aján-

latos, hogy az, aki címfejeslevélpapírost használ, erre a saját levélcímét is rá nyomassa.

Budapest, 1914 július 15.

**M. kir. posta és táviráda igazgatóság.
Siketh.**

Hirdetmény.

A város lótenyésztő gazdáit, kik a lovatató bizottságok elé tartoznak alkalmasnak osztályozott és nyilvántartási lappal ellátott lovakat vezetni, felhívtnak azon előnyre, melyben az esetben részesülnek, ha a naponként besorozandó lómenyiséget önként felajánlják; mert ezáltal 10%-al magasabb vételárat biztosítanak maguknak.

Mindennap reggelén a lovatató-bizottság elnöke kérdést fog intézni a tenyésztő közönséghez eziránt.

Erdekükben áll tehát a lótenyésztőknek, hogy tömörüljenek és ez irányban nyilatkozatokat a lovatató-bizottság elnökének az avatás megkezdése előtt tegyen meg.

Megjegyeztetik, hogy becslés útján besorozott lovak ritkán érik el az áratat.

Az átlagos ár hátsaslóért 800 korona, jobb hátsaslóért 900 koronában van megállapítva.

Lóvatató-bizottság elnöksége.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A kereskedelmügyi m. kir. Miniszter urnak 1914 június 30-án 42,295—1914. sz. a. kelt rendelete alapján a nagyváradi m. kir. posta-és táviráda igazgatóság versenyárgyalást hirdet a debreczeni I. számú posta táv. és távbeszélő hivatal elhelyezésére emelendő táviráda és távbeszélő épület résznek a debreczeni Piac-utca 36. szám alatti telek hátsó részén tervezett felépítése alkalmával teljesítendő következő munkákra: Földkőműves-elhelyező, vas, vasbeton, rabitz kőfaragó, ács, bádogos, facement, cserepes, asztalos, lakatos, mázóló, üveges, vászonredőny, csémeburkolat, padlóburkolat, parquett, linoleum, aszfalt, vízvezeték és csatornázás, szobafestő és felvonó szállítasára.

A kellő bélyeggel ellátott ajánlatok és mellékletei legkésőbb 1914. évi augusztus hó 13-án déli 12 óráig nyujtandók be a nagyváradi posta-táviráda igazgatóságnál.

A munkákra vonatkozó általános és részletes feltételek és tervrajzok a nagyváradi posta-és táviráda igazgatóságánál, nemkülönben a hiva-

tal főnöknl Debreczenben (Piac-utca 36. sz. a.), valamint Bubula János építésznl (Budapest VI., Sziv-utca 33. sz. a.) naponta a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1914 július hó 16-án.

Sikoth.

1134—1914. szv.

Árverési hirdetés.

A debreczeni református kollégium a tulajdonában levő tiszadai kisebbik tanyabirtokának haszonbérbeadására ezennel nyilvános szóbeli árverést hirdet.

A birtok a nagyobbik tanyabirtoktól északra esik s 1200 négyszögölével számítva 1000 hold területtel bír.

Az árverés folyó évi augusztus hó 3-ik napján délelőtt 10 órakor a kollégium kis tanács-termében fog megtartatni.

Kikialtási ár 29,200 korona, mely összegnek 10 százaléka az árverés napján déli 12 óráig készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kollégium pénztárában bánatpénz gyanánt elhelyezendő.

A haszonbérbe adás a folyó 1914. évi október 1-től számított 10 évre fog történni.

A tanyabirtok kényelmes tisztai lakással és jökarban levő gazdasági épületekkel van ellátva. A birtok leltára, valamint helyszíni rajza, nemkülönbben az árverési, illetve haszonbérbeadási feltételek a hivatalos órák alatt a kollégiumi számvévi hivatalban megtekinthetők.

Az árverés eredménye felett a kollégium gazdasági tanácsa szabadon határoz.

Debreczen, 1914 június hó 25-én.

A Kollégiumi Gazdasági Tanács megbízásából:

Varga Pál,
számvevő.

Márk Endre,
ügyész.

14,673—1914. sz.

Földbérleti árverési hirdetés.

A város tulajdonát képező Rádi-féle Libakerti, 264 négyszögöl földnek 1915. évi november hó 1-től, 1918. évi október hó 31-ig bérbe adása rendeltetvén el.

Ezen árverésre határnapul 1914. év július hó 29-ik napjának délelőtt 9 órája, a városház nagytermében tüzetik ki.

Ezen helyre és időre az árverelni kívánók azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételek előzetesen a városi számvéviségnél megtekinthetők.

Debreczen, 1914. évi július hó 14-én.

A városi Tanács.

14,974—914.

Pályázati hirdetés.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa a koronázási emlékünnepek alkalmazásának létesített „Koronázási alap” képzőművészeti és iparművészeti ösztöndíjra szánt 600—600 koronás két ösztöndíjra, továbbá Meszena Sándor-fele két 300—300 koronás iparos továbbképzési ösztöndíjra és egy 600 koronás kezdő iparos első felszerelésére fordítandó segélyre pályázatot hirdet.

Az ösztöndíj az 1914—1915. évre adatik ki.

Pályázhatnak az első ösztöndíjra rajztanárképző intézetben tanuló, vagy odakészülő, debreczeni illetőségű, szegénysorsu ifjak, kik képzőművészeti pályán haladnak, a Meszena ösztöndíjra iparos ifjak, kik tanonciskolát végeztek, magukat felsőbb szakiskolában tovább képezni, vagy tanulmányi utat tenni kívánnak, szegénysorsuak, debreczeni illetőségűek, — a felszerelési segélyre kezdő önálló iparosok, kik első felszerelésüket beszerezni, vagy tökéletesíteni kívánják. Előbbiek okmányaikat esetleg már kész műveikkel felszerelve, utóbbiak a beszerzendő felszerelések jegyzékét is mellékelve adják be.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1914 július hó 13-án tartott üléséből.

A városi Tanács.

7421—1914.

A nagyerdei hidegvizgyógyintézet

folyó év április 15-én megnyílt.

Az intézet helyiségei nyitva állanak a közönség rendelkezésére naponta **délelőtt hat órától fél 10-ig férfiak, fél 10-től egy óráig nők** részére, **delután 3-5-ig nők és 5-7-ig férfiak** részére.

Orvosi rendelés hétfőn, szerdán és szombaton reggel 8—9 óráig dr. Tamássy Géza orvos ur által a fürdő épületben, esetleg Piac-utca 31. szám, I. emelet rendelő helyiségében.

Megjegyzi a Tanács, hogy a hidegvizgyógyintézet csak az intézet orvosa, vagy esetleg más orvos rendelvénye alapján vehető igénybe. A rendelvényt az intézeti szolgának kell átadni. Ugyanott **reggeli 5 órától esti 8 óráig kád-fürdő, hétfőn, szerdán és pénteken nők, egyéb napokon férfiak által használható gőzfürdő** áll a közönség rendelkezésére.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1914 április 6-án tartott üléséből.

A városi Tanács.